

LOGOS

Vandaag heb ik een woord
gered,
het lag versteend,
verlaten in een groeve.

Bij toeval liep ik langs,
hoorde een gekerm
van kalk en kiezelzand,
kantelde een blok.

Het kwam vrij,
de echo, de geuren,
de slierten ademhaling,
een transparante mantel.

Het wikkelde zich
verliefd haast om mijn hals,
het woord dat daar begraven
lag.

Fred Tak

vandaag
heb ik
een woord
gered

In deze bundel zijn de gedichten opgenomen die door zeven stad- en streekgenoten werden gekozen en voorgedragen op de Avond van de Poëzie in de Synagoge te Lochem ter gelegenheid van de Nationale Gedichtendag op donderdag 29 januari 2015.

Roos van Well, viool en Guillermo Quintero Rojas, piano verzorgden het muzikale gedeelte.

GELIJK EEN MENS, IS EEN GEDACHTE NOOIT

Content. Niet één gedachte is dezelfde,
Niet één idee verzoent zich met een ander...
Gedachten die van grootse daden dromen,
Gaan broeden op ondenkbare mirakelen:
Dat deze zwakke en vergeefse nagelen
Een uitweg zouden kunnen rijten door
De stenen ribben van mijn harde cel,
De ruwe muren van mijn kale kerker...
Gedachten die berusting prediken,
Troosten zichzelf dat zij lang niet de eerste,
Laat staan de laatste slaven zijn van 't noodlot.
Ze zijn lijk bedelaars die, aan de kaak
Gesteld, hun schande bagatelliseren
Door op hun vele voorgangers te wijzen...
Gedachten die verlangen naar de dood,
Bezingen één tel later reeds het leven,
Benéveld door herinnering en hoop...
Gedachten die de Schepping eren met
Gedichten, raken plots hun zinnen kwijt
Bij 't schrikbeeld van een trage, domme dood
In een vergeetput, naamloos, vier bij vier...
Zo speel ik veel personen in mijn eentje,
En geen voelt zich voldaan noch recht gedaan.
Maar wat het is, dat ik ook ben: noch ik
Noch enig mens die mens is en niets meer,
Kan ooit tevreden zijn met iets, totdat
Hij vrede neemt met dit: de mens is niets.

TOM LANOYE

keuze: Alex Mooren

ALS IK TERUGKOM UIT NEDERLAND,
geef ik je Lego, en dan bouwen we samen een
prachtig kasteel.
Je kunt jaren en mensen tot terugkeer bewe-
gen,
en ook liefde - wat zeg ik, er is nog zo veel.
Ik ging weg voor altijd, maar terug zal ik
komen,
en dan reis ik met jou naar de zon en de zee.
Of we huren gewoon iets goedkoops voor de
zomer
en we tellen ons geld en misschien valt het
mee.
We gaan leven en luieren tot het gaat sneeu-
wen.
En als zoiets niet lukken mocht eventueel –
nou, dan stuur ik, mijn zoon, je uit Neder-
land Lego,
en dan bouw je maar zelf een fantastisch
kasteel.

BORIS RYZJI

keuze: Alex Mooren

VERDERE REDENEN VOOR HET FEIT
DAT DICHTERS LIEGEN
Omdat het moment
waarop het woord gelukkig
wordt uitgesproken, nooit
het gelukkige moment zelf is.
Omdat de verdorstende zijn dorst
niet over zijn lippen krijgt.
Omdat de arbeidersklasse het woord
arbeidersklasse niet in de mond neemt.
Omdat wie wanhopig is
geen zin heeft om te zeggen:
'Ik ben wanhopig.'
Omdat het orgasme en orgasme
niet met elkaar zijn te verenigen.
Omdat de stervende, in plaats
van te beweren: 'Ik sterf nu.'
slechts een dof geluid produceert
dat wij niet begrijpen.
Omdat het de levenden zijn
die de doden de oren van het hoofd zeuren
met hun afgrijselijke berichten.
Omdat de woorden te laat komen
of te vroeg.
Omdat het dus iemand anders is,
altijd iemand anders,
die daar spreekt,
en omdat degene
van wie dan sprake is,
zwijgt.

HANS MAGNUS ENZENSBERGER

keuze: Alex Mooren

LICHT VAN MIJN LEVEN

Het levenslicht zag ik in Den Haag
maar in Amsterdam, Van Eeghenlaan zeven,
temidden van dichters (Luceberts schaterlach,
Schierbeeks hikkende Boek Ik) zagen
mijn wóórden het licht
dat me niet meer verliet, trouw
door dik en dunner dan dik

nu, zoveel jaren later
loop ik nog even door de straten
van hetzelfde Amsterdam tot
in een knipperend ogenblik
het leven me loslaten zal.

Laat me dan, dat moment gekomen, opnieuw
nog even zweven boven het Stedelijk
dan verder al hoger boven de bomen
in het Vondelpark

waarna ik mijn tijd opgeheven, voor eeuwig
uiteenval me verenig
met het fijnstof van de stad
met de spiegeling van het zonlicht
in het water van de gracht

en word meegenomen met de glimlach
en de dromen van het meisje
dat ik eens op een tramhalte zag.

REMCO CAMPERT

keuze: Lucy Peters-Olthoff

IK VROEG MIJ AF

welk nut de wanhoop had.
Hanen kraaiden
en ik vergeleek haar met een tas,
ging zitten in het gras
en maakte haar open - ik was zeer benieuwd-,
vond niets,
keek opnieuw, niets, schudde haar uit,
niets, niets,
gooide haar in een struik
en liep weg,
ik was die dag halfdood,
maar ik floot.

Maar iemand kwam mij achterna,
uw tas,
ach, mijn tas, mijn dierbare tas,
hoe kon ik die toch vergeten...
in een struik, zegt u ?
alsof zij was weggegooid?
ach, het is niet te geloven
de onnadenkendheid,
zo'n nuttig ding, zegt u?
vind ik ook, vind ik ook !

TOON TELLEGEN

keuze: Lucy Peters-Olthoff

BEWIJS

Van alle vergezichten
die wij zagen
heb ik geen bewijs
behalve soms
je ogen als ze rond zijn
tussen perzikkbomen

en jouw voetspoor
langs de heesters
is dezelfde hand
die coq au vin bereidt
in lange dialogen met drambuie
tafelkleden tot gordijn verstelt.

Van alle vergezichten
die wij zagen
is er geen getuige
behalve dan
het zachte geel der lambrizing
in de tussenkamer
en het ritme van de leegte
rondom alle stoelen
die op zolder zijn.

Het is lente
en je navigeert antieke schepen
het wordt zomer
je leest stralend kaart

aan jouw keukentafels
overleeft een bloemblad herfst
in december componeer je

bladmuziek voor raven
tonen die naar Elders gaan.

Van alle vergezichten
die wij zagen is de oudste
een vergane streling
In jouw ogen als ze groot zijn
heb ik ooit bestaan.

BERT KIENHUIS

keuze: Maarten Deelen

LOGOS

Vandaag heb ik een woord gered,
het lag versteend,
verlaten in een groeve.

Bij toeval liep ik langs,
hoorde een gekerm
van kalk en kiezelzand,
kantelde een blok.

Het kwam vrij,
de echo, de geuren,
de slierten ademhaling,
een transparante mantel.

Het wikkelde zich
verliefd haast om mijn hals,
het woord dat daar begraven lag.

FRED TAK

keuze: Maarten Deelen

MIJN OMA ZWEMT IN DE WINTERZEE
haar overvallers wilden dat niet geloven

ze had graag bij de Maffia gewild
want die zorgen tenminste goed voor hun
familie

toen The Bold and the Beautiful er tijdelijk
mee stopte
dreigden mensen hun televisie uit het raam te
gooien –
de wereld is mooier in andermans kamers

mijn oma liet het hek zien waar mijn moeder
's nachts overheen klom
en thuiskwam met gaten in haar panty –
ze wees ernaar of het de drinkplaats van een
kudde was
daarna haalde ze een schaar tevoorschijn

zwemmen is goed voor de weerstand
zouden jullie ook eens moeten doen
water verdraagt veel

KIRA WUCK

keuze: Maarten Deelen

WANNEER DE LENTE KOMT...

Wanneer de lente komt,
En ik dan al dood ben,
Zullen de bloemen net zo bloeien
En de bomen zullen niet minder groen zijn dan
het vorig voorjaar.
De werkelijkheid heeft mij niet nodig.

Ik voel een enorme vreugde
Bij de gedachte dat mijn dood volkomen
onbelangrijk is.

Wanneer ik wist dat ik morgen zou sterven
En het was overmorgen lente,
Zou ik tevreden sterven, omdat het overmorgen
lente was.
Als dat haar tijd is, wanneer dan zou ze moeten
komen tenzij op haar tijd?
Ik houd ervan dat alles werkelijk en alles zoals
het moet zijn;
Daar houd ik van omdat het zo zou wezen ook
als ik er niet van hield.
Daarom, als ik nu sterf, sterf ik tevreden,
Want alles is werkelijk en alles zo als het moet zijn.

Men mag Latijn bidden boven mijn kist, indien
men wil.
Indien men wil, mag men rondom dansen en
zingen.
Ik heb geen voorkeur voor de tijd wanneer ik
toch geen voorkeur meer kan hebben,
Wat zal zijn, wanneer het zijn zal, zal zijn wat
het is.

FERNANDO PESSOA

keuze: Maarten Kloek

VERDWIJNPUNT

Als jij gaat, ga dan snel,
neem een weinig opvallende jas,
vlij de deur sluipend op slot,
neem de straathoek vlakbij
en kijk in godsnaam niet om.

Als jij gaat, zal ik niet
in de erker gaan staan, neem
een zonnige dag in de winter,
de morgen met uitzicht op middag,
de koffie verleidend tot brood.

Als jij gaat, laat dan liefst
geen bericht van vertrek, wis
het spoor van je opstaan, spoel
je beker, je bord, laat het zijn
of je eerder al ging dan ik wist.

Als je ging, zal ik gaan
als ik heimelijk telde hoever,
hoe je rug en je haar –
een rug en haar zijn geworden,
zal ik schreeuwen buiten bereik.

Als je kijkt, zal ik schrijven,
zal ik nooit meer iets schrijven,
sluit het boek, het gordijn en
mijn pen, schrijf ik niet meer:
nooit meer iets anders dan jij.

MICHAËL ZEEMAN

keuze: Maarten Kloek

JE HEBT ME ALLEEN GELATEN...

je hebt me alleen gelaten
maar ik heb het je al vergeven

want ik weet dat je nog ergens bent
vannacht nog, toen ik door de stad
dwaalde, zag ik je silhouet in het glas
van een badkamer

en gisteren hoorde ik je in het bos lachen
zie je, ik weet dat je er nog bent

laatst reed je me voorbij met vier
andere mensen in een oude auto
en ofschoon jij de enige was die
niet omkeek, wist ik toch dat jij
de enige was die me herkende de enige
die zonder mij niet kan leven

en ik heb geglimlacht

ik was zeker dat je me niet verlaten zou
morgen misschien zul je terugkomen
of anders overmorgen of wie weet wel nooit

maar je kunt me niet verlaten

HANS LODEIZEN

keuze: Maarten Kloek

WAT...

wat
wat er
wat er over
wat er over blijft

wat blijft
wat blijft er
wat blijft er over

zij

zij is
zij is niet
zij is niet meer

zij

meer is zij niet
niet minder is zij
zij is niet minder

zij

zij is over
zij is
niet meer

BERT SCHIERBEEK

keuze: Maarten Kloek

ALS MORGEN VOORBIJ IS

Zwarte aarde
Afdrukken waar ik mijn stappen zet
Als morgen voorbij is
Heeft de regen ze gewist

December
Mijn handen versieren de boom
Als morgen voorbij is
Worden scherven geveegd
Kaarsvet verwijderd

Mijn kleintjes
Ik zing ze bekende wijsjes
Als morgen voorbij is
De melodie vergeten
Ze vragen nieuwe verhalen

Mijn lief
Twee armen om mij heen
Als morgen voorbij is
Ik er niet meer ben
Een ruimte vol herinneringen
blijft.

JOYCE KLOEK

keuze: Maarten Kloek

ECHTPAAR IN DE TREIN

Voor Wobke

Met de allerliefste in een trein
kan aangenaam en leerzaam zijn.
De prachtig vormgegeven stoel
geeft allebei een blij gevoel.

Voor het verre reisdoel kant en klaar
zit ik dus tegenover haar.
De trein maakt zijn vertrouwd geluid
en zij rijdt vóór-, ik achteruit.

We zien dezelfde dingen wel,
maar ik heel traag en zij heel snel.
Zij kijkt tegen de toekomst aan,
ik zie wat is voorbijgegaan.

Zo is de huwelijkse staat:
de vrouw ziet wat gebeuren gaat,
terwijl de man die naast haar leeft
slechts merkt wat zijn beslag al heeft.

Van nieuw begin naar nieuw begin
rijdt zij de wijde toekomst in,
en ik rij het verleden uit.
En beiden aan dezelfde ruit.

WILLEM WILMINK

keuze: Nini Derlagen

VOOR DE VERRE PRINSES

Wij komen nooit meer saam:
De wereld drong zich tusschenbeide.
Soms staan wij beiden 's nachts aan het raam,
Maar andre sterren zien we in andre tijden.

Uw land is zoo ver van mijn land verwijderd:
Van licht tot verste duisternis – dat ik
Op vleuglen van verlangen rustloos reizend,
U zou begroeten met mijn stervenssnik.

Maar als het waar is dat door groote droomen
Het zwaarst verlangen over wordt gebracht
Tot op de verste ster: dan zal ik komen,
Dan zal ik komen, iedren nacht.

J.J. SLAUERHOFF

keuze: Nini Derlagen

CUPIO DISSOLVI

Op de dood van Sterre

Of droom ick, en is 't nacht, of is mijn' Sterr
verdwenen?
Ick waeck, en 't is hoogh dagh, en sie mijn'
Sterre niet.
O Hemelen, die mij haer aengesicht verbiedt,
Spreekt menschen-tael, en seght, waer is
mijn' Sterre henen?
Den Hemel slaet geluyd, ick hoor hem door
mijn stenen,
En segt, mijn' Sterre staet in 't heilighe ge-
bied,
Daer sij de Godheid, daer de Godheid haer
besiet,
En, voeght het lacchen daer, belacht mijn
ijdel weenen.
Nu, Dood, nu Snick, met-een verschenen en
verbij,
Nu doorgang van een' Steen, van een gesteên,
ten leven,
Dunn Schutsel, staet naer bij, 'k sal 't u te
danck vergeven;
Komt, dood, en maeckt mij korts van deze
Cortsen vrij:
'Kverlang in 'teewigh licht te samen te sien
sweven
Mijn Heil, mijn Lief, mijn Lijf, mijn' God,
mijn' Sterr en mij.

CONSTANTIJN HUYGENS

keuze: Nini Derlagen

KLETTER,
Open,
Schenk,
Bruis,
Aaaaaah,
Coca Cola,
Ijskoud

keuze: Simon Baauw en Jan Willem Wesselink

NU WORDT HET HARDLOPEN VOOR
VOLWASSENEN,
met Robben,
Robben,
loopt Sergio Ramos eruit
Terwijl Casillas moet komen,
maar die komt niet
Draait Robben
Wordt het 5-1?
Wordt het 5-1?
Is het zo'n dag?
Jahahahaha
Het is zo'n dag
Het is zo'n dag
Het is zo'n dag
Hahahahaha
Het is 5-1
Hahahahaha
Het is niet te geloven

keuze: Simon Baauw en Jan Willem Wesselink

WISH YOU WERE HERE

So, so you think you can tell Heaven from
Hell,
blue skies from pain.
Can you tell a green field from a cold steel
rail?
A smile from a veil?
Do you think you can tell?

And did they get you to trade your heroes for
ghosts?
Hot ashes for trees?
Hot air for a cool breeze?
Cold comfort for change?
And did you exchange a walk on part in the
war for a lead role in a cage?

How I wish, how I wish you were here.
We're just two lost souls swimming in a fish
bowl, year after year,
Running over the same old ground.
What have we found? The same old fears.
Wish you were here.

ROGER WATERS/DAVID GILMOUR

keuze: Simon Baauw en Jan Willem Wesselink

ZOU WILLEN DAT JE HIER WAS

Zo, dus jij dacht dat je het verschil wist
Tussen de hemel en de hel
Helderblauwe luchten en pijn
Weet je het verschil tussen een groen veld
en een koude, stalen rail?
Tussen een glimlach en een stiekeme sluier?
Denk je dat je die dingen kan onderscheiden?

En hebben ze je zo ver gekregen dat je
Je helden voor geesten verruilde?
Hete as voor bomen
Hete lucht voor een koele tocht
Koud gemak voor kleingeld
En wisselde je
Een figurantenrol in de oorlog
in voor een hoofdrol in een kooi?

Hoe erg zou ik willen, hoe erg zou ik willen
dat je hier was
We zijn slechts twee verloren zielen zwem-
mend in een vissenkomp
Jaar na jaar
Rennend over dezelfde oude bodem
Wat hebben we gevonden? Diezelfde oude
angsten
Zou willen dat je hier was.

Uitgave: Stichting Dag Lochem 2015
Schilderij omslag: Ina Wolters (uit een serie IJssel-
landschappen)
Vormgeving: Roelof Wullink
Gezet uit: Adobe Garamond van Robert Slimbach
Druk en afwerking: Drukkerij Lammerdink, Lochem